

ระบบบำบัดน้ำทิ้งจากบ้านพักอาศัยที่เหมาะสมในทุกสภาพภูมิประเทศ

นายทวีศักดิ์ นิมาพันธ์

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

สิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิศวกรรมสาขาภิบาล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

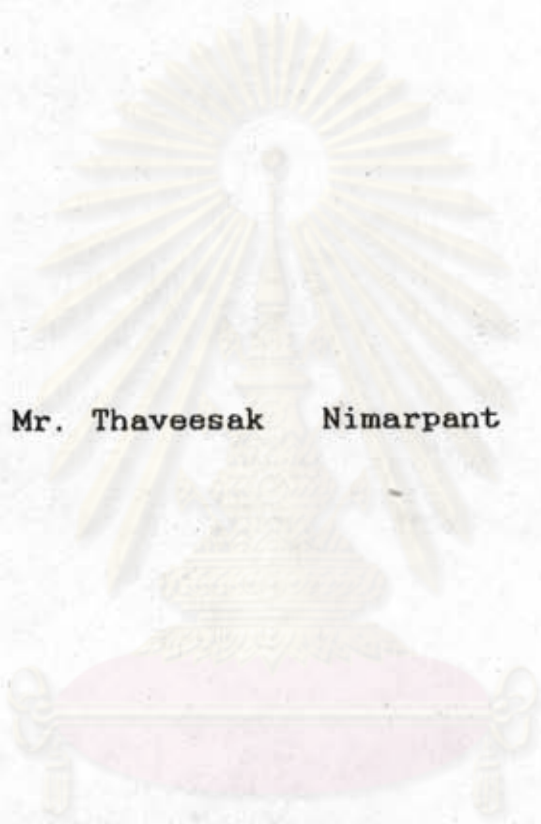
ISBN 974 - 568 - 681 - 6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

014388

117449569

APPROPRIATE WASTEWATER TREATMENT PROCESS FOR DOMESTIC
WASTEWATER IN ALL TOPOGRAPHIC CONDITIONS

Mr. Thaveesak Nimarpant

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Engineering
Department of Sanitary Engineering
Graduate University

1988

ISBN 974 - 568 - 681 - 6

-ก-

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมเพียงแผ่นเดียว

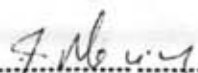
ทวีศักดิ์ นิมาพันธ์ : ระบบบำบัดน้ำทิ้งจากบ้านพักอาศัยที่เหมาะสมในทุกสภาพภูมิประเทศ (APPROPRIATE WASTEWATER TREATMENT PROCESS FOR DOMESTIC WASTEWATER IN ALL TOPOGRAPHIC CONDITIONS) อ.ที่ปรึกษา รศ.สุจิตใจ คำป่า, 145 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มุ่งหวังที่จะหากระบวนการบำบัดน้ำทิ้งจากบ้านพักอาศัยที่เหมาะสมในทุกสภาพภูมิประเทศ เพื่อใช้ทดแทนถังเกรอะถังซึมซึ่งไม่สามารทำงานได้ในบางพื้นที่ จึงได้ทำการออกแบบระบบบำบัดอื่นใหม่ ทำการย่อยให้เป็นถังขนาดจำลอง แล้วป้อนน้ำเสียจากชุมชนห้วยขวางให้เข้าสู่ถังจำลองอย่างสม่ำเสมอด้วยอัตราการไหล 15 ลิตร/วัน ถังจำลองมีค่าเวลาเก็บกักรวมประมาณ 1.4 วัน

จากการทดลองพบว่า น้ำเสียที่ชุมชนห้วยขวางมีลักษณะสมบัติคล้ายคลึงกับน้ำเสียจากชุมชนทั่วไปของประเทศไทย มีความเข้มข้นบีโอดีเฉลี่ยเท่ากับ 139.6 มก./ล. ผลการทดลองใช้เวลาประมาณ 1 เดือนครึ่ง การทำงานของระบบจึงเข้าสู่สภาวะคงที่ ประสิทธิภาพในการกำจัดบีโอดีในส่วนองถังเกรอะที่ออกแบบไว้ใช้เวลาเก็บกักของเหลว 14 ชม. มีค่าเท่ากับร้อยละ 65.3 ส่วนของตัวกรองไร้อากาศซึ่งรับน้ำเสียจากส่วนองถังเกรอะด้วยอัตราออร์แกนิกโหลดคิงจริง 0.59 กก.บีโอดี/ลบม. -วัน มีประสิทธิภาพในการกำจัดบีโอดีเท่ากับร้อยละ 50.6 ประสิทธิภาพรวมในการกำจัดบีโอดีของทั้งสองมีค่าเท่ากับร้อยละ 82.3 น้ำเสียที่ผ่านจากระบบบำบัดจำลองมีความเข้มข้นบีโอดีเฉลี่ย 24.8 มก./ล. ปริมาณ Fecal Coliform Bacteria มีค่าเฉลี่ย 69×10^4 MPN/100 ml ปริมาณไนโตรเจนรวมมีค่าไม่เปลี่ยนแปลง แต่มีการเปลี่ยนรูปจากออร์แกนิกไนโตรเจนไปเป็นแอมโมเนียไนโตรเจน ซึ่งลักษณะสมบัติส่วนใหญ่ของน้ำเสียที่ผ่านจากระบบบำบัดจำลองมีค่าต่ำกว่ามาตรฐานน้ำทิ้งชุมชนที่กำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2528

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม
 สาขาวิชา วิศวกรรมสุขาภิบาล
 ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิสิต
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

- ๖ -

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมเพียงแผ่นเดียว

THAVEESAK NIMARPANT : APPROPRIATE WASTEWATER TREATMENT PROCESS
FOR DOMESTIC WASTEWATER IN ALL TOPOGRAPHIC CONDITIONS. THESIS ADVISOR:
ASSO. PROF. SUDCHAI CHAMPA, Ed.D. 145

The research intended to find the appropriate technology for treating domestic wastewater from a house to substitute septic tanks which unsuccessful in some areas. The principle in designing was to combine the septic tank and the upflow anaerobic filter into together. The tank was designed to a sizable model, treating wastewater from Huay Kwang Community. The model was operated by continuous feeding wastewater, keeping flow rate at 15 lites/day. The detention time was about 1.4 days.

From the study, the characteristics of Huay Kwang Community wastewater was the same as of every community in Thailand, i.e avcrage BOD concentration was within 1.5 months, BOD removal efficiency in the septic tank section which liquid detention time was about 14 hours was 65.3 percents. The BOD removal efficiency of the upflow anaerobic filter section, receiving wastewater from septic zone with loading rate 0.59 kg. BOD/cu.m - was 50.6 percents. The total BOD rcmoval efficiency of the model was about 82.3 percents. The model effluent, contained BOD 24.8 mg/l suspended solids 5,2 mg/l and Fecal Ciliform Bacteria 69×10^4 MPN/100 ml. The value of total nitrogen did not change, only organic nitrogen was changed into ammonia nitrgen. Most of characteristics of the effluent met the domestic effluent standard of Cffic of The National Environment Board (B.E. 2528).

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม
สาขาวิชา วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิสิต *Thaveesak Nimarpant*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *Sudchai Champa*

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ สุกใจ จาบา อาจารย์ที่ปรึกษา
การวิจัยเป็นอย่างสูง ที่ท่านได้ให้คำแนะนำ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ ทำให้การวิจัย
ครั้งนี้สำเร็จลุล่วง

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ธงชัย พรรณสวัสดิ์
รองศาสตราจารย์ วงศ์พันธ์ ลิ้มปเสนีย์ และคุณไชยวัฒน์ สิ้นสว่างศรี
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนการเคหะแห่งชาติที่ได้มอบทุนอุดหนุน
การวิจัยในครั้งนี้

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอให้ความดีหรือประโยชน์ทั้งหลายของวิทยานิพนธ์
เล่มนี้ จงตกแก่ คุณพ่อ คุณแม่ และผู้มีพระคุณทั้งหลายของผู้วิจัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ๔ -
สารบัญเรื่อง

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญเรื่อง.....	ง
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพประกอบ.....	ฉ
บทที่	
1. 1.1 คำนำ.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	2
1.4 เหตุผลในการเลือกค่าต่าง ๆ ที่ใช้ในขอบเขตการวิจัย.....	2
2. ทฤษฎีและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
2.1 บ่อเกรอะ.....	4
2.2 ถังกรองไร้อากาศ.....	8
2.3 ระบบ Upflow Anaerobic Sludge Blanket.....	8
2.4 จุลชีวะ และชีวเคมีของกระบวนการบำบัดแบบไร้อากาศ.....	11
2.4.1 ขั้นตอนการย่อยสลายที่ทำให้เกิดกรด.....	11
2.4.2 ขั้นตอนการย่อยสลายที่ทำให้เกิดก๊าซมีเทน.....	19
2.5 สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีผลต่อการย่อยสลายแบบไร้อากาศ....	23
2.5.1 อุณหภูมิ.....	23
2.5.2 ค่าพีเอช กรดไวลาไทล์ และสภาพความเป็นต่าง....	27
2.5.3 สารอาหาร.....	31
2.5.4 สารพิษ.....	31

	หน้า
2.5.4.1 พืชของกรดโวลาคิลล์	33
2.5.4.2 พืชของอีออนหรือโลหะหนัก.....	33
2.5.4.3 พืชของก๊าซบางชนิด.....	35
2.5.4.4 พืชของสารอินทรีย์.....	38
2.6 การทดลองระบบบำบัดแบบไร้อากาศกับน้ำเสียที่มีความเข้มข้นต่ำ ที่ผ่านมา	38
3. หลักการออกแบบเพื่อการวิจัย.....	41
3.1 แนวความคิด.....	41
3.2 หลักการทำงาน.....	41
3.3 การออกแบบระบบบำบัดจริง และระบบบำบัดจำลอง.....	43
4. แผนการทดลองและวิจัย.....	52
4.1 แผนการทดลอง.....	52
4.2 เครื่องมือและอุปกรณ์ในการทดลอง.....	52
4.2.1 ระบบบำบัดจำลอง.....	53
4.2.2 เครื่องสูบน้ำเข้าระบบ.....	53
4.2.3 ตัวกลางพลาสติก.....	54
4.2.4 ถังรับน้ำทิ้งที่ผ่านจากระบบบำบัดจำลอง.....	54
4.2.5 การประกอบอุปกรณ์และติดตั้งในการวิจัย.....	54
4.3 การเก็บตัวอย่างและการวิเคราะห์ตัวอย่างน้ำ.....	56
4.3.1 การเก็บตัวอย่างน้ำ.....	56
4.3.2 วิธีวิเคราะห์ตัวอย่างน้ำ.....	57
5. ผลการวิจัยและการวิจารณ์ผล.....	58
5.1 ผลการวิจัยและการวิจารณ์ผล.....	58
5.1.1 พีเอช.....	59
5.1.2 กรดโวลาคิลล์.....	59
5.1.3 ความเป็นค่ารวม.....	64
5.1.4 อัตราส่วนของกรดโวลาคิลล์ต่อความเป็นค่ารวม.....	68

	หน้า
5.1.5	ของแข็งแขวนลอยและประสิทธิภาพในการกำจัด..... 77
5.1.6	ของแข็งรวมและประสิทธิภาพในการกำจัด..... 77
5.1.7	ซีโอติ และประสิทธิภาพในการกำจัด..... 84
5.1.8	บีโอติ และประสิทธิภาพในการกำจัด..... 97
5.1.9	อินทรีย์ไนโตรเจน แอมโมเนียไนโตรเจน และไนโตรเจนรวม..... 77
5.1.10	Fecal Coliform Bacteria..... 115
5.1.11	อุณหภูมิต..... 115
5.2	สรุปผลการวิจัย..... 115
5.2.1	น้ำเสียที่ซึมชนท้วยขวาง..... 121
5.2.2	น้ำเสียที่ผ่านจากถัง เกรอะ..... 123
5.2.3	น้ำเสียที่ผ่านจากตัวกรอง ไร้อากาศ (น้ำเสียที่ผ่านจากระบบบำบัดจาลอง)..... 125
5.2.4	ระบบบำบัดจาลอง..... 126
6.	ความสำคัญทางวิศวกรรม..... 128
6.1	การทำงานของระบบ..... 128
6.2	ข้อดีของระบบ..... 128
6.3	ข้อเสียของระบบ..... 129
6.4	การนำไปใช้งาน..... 129
7.	สรุปผลการทดลอง..... 130
	บรรณานุกรม..... 132
	ภาคผนวก..... 142
	ประวัติผู้วิจัย..... 145

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 2.1	แบคทีเรียบางส่วนที่พบในชั้นคอนกรีตย่อยสลาย ที่ทำให้เกิดครกในแหล่งอาหารประเภทต่าง ๆ.....	14
ตารางที่ 2.2	ชนิดของแบคทีเรียที่สร้างมีเทนที่เป็นเชื้อบริสุทธิ์.....	20
ตารางที่ 2.3	สมการชีวเคมีและพลังงานอิสระมาตรฐานของปฏิกิริยา ในการสร้างมีเทนของแบคทีเรียที่สร้างมีเทน.....	24
ตารางที่ 2.4	การใช้ซับสเตรคของแบคทีเรียที่สร้างมีเทนชนิดต่าง ๆ	25
ตารางที่ 2.5	ปริมาณอาหารเสริมที่แบคทีเรียต้องการ.....	32
ตารางที่ 2.6	แอมทาโกนิสซิมและซินเนอร์ยิสซิมของอ็อนบวค ในขบวนการบำบัดแบบไร้อากาศ.....	34
ตารางที่ 2.7	ความเข้มข้นอ็อนและโลหะหนักที่เป็นพิษต่อ ระบบหมักโดยตรง.....	37
ตารางที่ 2.8	ผลของแอมโมเนียต่อระบบบำบัดน้ำเสียแบบไร้อากาศ.....	35
ตารางที่ 4.1	ความถี่ในการเก็บและวิเคราะห์ตัวอย่างน้ำ.....	57
ตารางที่ 5.1	ผลการวิเคราะห์พีเอชของตัวอย่างน้ำ.....	60
ตารางที่ 5.2	ผลการวิเคราะห์กรดเวลาไหลของตัวอย่างน้ำ.....	65
ตารางที่ 5.3	ผลการวิเคราะห์ความเป็นด่างรวมของตัวอย่างน้ำ.....	69
ตารางที่ 5.4	ผลการวิเคราะห์อัตราส่วนกรดเวลาไหลต่อความเป็น ด่างรวมของตัวอย่างน้ำ.....	73
ตารางที่ 5.5	ผลการวิเคราะห์ของแข็งแขวนลอยของตัวอย่างน้ำ.....	78
ตารางที่ 5.6	ผลการวิเคราะห์ของแข็งรวมของตัวอย่างน้ำ.....	85
ตารางที่ 5.7	ผลการวิเคราะห์ซีโอติของตัวอย่างน้ำ.....	91
ตารางที่ 5.8	ผลการวิเคราะห์บีโอติของตัวอย่างน้ำ.....	98
ตารางที่ 5.9	ผลการวิเคราะห์อินทรีย์ไนโตรเจนของตัวอย่างน้ำ.....	103
ตารางที่ 5.10	ผลการวิเคราะห์แอมโมเนียในไนโตรเจนของตัวอย่างน้ำ... ..	107
ตารางที่ 5.11	ผลการวิเคราะห์ไนโตรเจนรวมของตัวอย่างน้ำ.....	111

ตารางที่ 5.12 ผลการวิเคราะห์ Fecal Coliform Bacteria ของตัวอย่างน้ำ	116
ตารางที่ 5.13 ผลการวิเคราะห์อุณหภูมิจากกรมอุตุฯ.....	117
ตารางที่ 5.14 ลักษณะสมบัติของน้ำเสียที่ชุมชนห้วยขวาง.....	121
ตารางที่ 5.15 ลักษณะสมบัติของน้ำเสียที่ชุมชนในประเทศไทย.....	122
ตารางที่ 5.16 ผลสรุปลักษณะสมบัติน้ำเสียจากชุมชนที่อยู่อาศัย การเคหะแห่งชาติ 6 ชุค.....	122
ตารางที่ 5.17 ลักษณะสมบัติโดยเฉลี่ยของเสียที่ผ่านจากถัง เกรอะ และประสิทธิภาพของถัง เกรอะจากการทดลอง.....	123
ตารางที่ 5.18 ผลสรุปลักษณะสมบัติของน้ำเสียที่ผ่านจากถัง เกรอะ และประสิทธิภาพของถัง เกรอะโดยทั่วไป.....	124
ตารางที่ 5.19 ลักษณะสมบัติโดยเฉลี่ยของน้ำเสียที่ผ่านระบบบำบัดจากลอง..	125

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 - a ถัง เกรอะ.....	6
- b ถัง เกรอะ.....	7
- c ถัง เกรอะ.....	7
ภาพที่ 2.2 ถังกรองไร้อากาศ (Upflow Anaerobic Filter).....	9
ภาพที่ 2.3 ระบบ Upflow Anaerobic Sludge Blanket (UASB)...	10
ภาพที่ 2.4 ขบวนการ เบคโบลีซีมของขบวนการย่อยสลาย สารอินทรีย์แบบไร้อากาศ.....	12
ภาพที่ 2.5 การย่อยสลายกลูโคสโดยผ่านขบวนการไกลโคไลซิส.....	16
ภาพที่ 2.6 การย่อยสลายไขมันโดยผ่านขบวนการ เบต้าออกซิเคชัน.....	17
ภาพที่ 2.7 การย่อยสลายกรดกลูตามิค.....	18
ภาพที่ 2.8 การ เปลี่ยนรูปของสารอินทรีย์ในขบวนการบำบัด แบบไร้อากาศโดยคิด เป็น เบอร์ เซ็นต์ของซีไอที.....	22
ภาพที่ 2.9 ผลของอุณหภูมิที่มีต่ออัตราการผลิตก๊าซชีวภาพ.....	26
ภาพที่ 2.10 ความสามารถในการผลิตก๊าซมีเทนของแบคทีเรียที่สร้าง มีเทนบางชนิดที่อุณหภูมิต่าง ๆ	26
ภาพที่ 2.11 การผลิตก๊าซมีเทนที่พีเอชต่าง ๆ	28
ภาพที่ 2.12 ความสามารถในการผลิตก๊าซมีเทนของแบคทีเรียบางชนิด ที่ค่าพีเอชต่าง ๆ	28
ภาพที่ 2.13 ความสัมพันธ์ระหว่าง ไบคาร์บอเนตกับก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ที่พีเอชและอุณหภูมิต่าง ๆ กัน.....	30
ภาพที่ 2.14 ปฏิกิริยาการทาลายพิษของ โลหะหนัก โดยซิลิเคตในสภาวะ ไร้ออกซิเจน.....	36

	หน้า
ภาพที่ 3.1 ทิศทางการไหลของน้ำเสียในถัง เกระอะและตัวกรอง ไร้อากาศ..	42
ภาพที่ 3.2 ระบบบำบัดจริง (สำหรับครอบครัว 10 คน).....	49
ภาพที่ 3.3 ระบบบำบัดจริง (สำหรับครอบครัว 6 คน).....	50
ภาพที่ 3.4 ระบบบำบัดจำลอง.....	51
ภาพที่ 4.1 ส่วนประกอบของอุปกรณ์ที่ติดตั้งในการวิจัย.....	55
ภาพที่ 5.1 แสดงค่าพีเอชของน้ำเสียที่ผสมชนด้วยขวาง น้ำเสียที่ผ่านจาก ถัง เกระอะและน้ำเสียที่ผ่านตัวกรอง ไร้อากาศ.....	63
ภาพที่ 5.2 แสดงค่ากรดไเวลาไหลของน้ำเสียที่ผสมชนด้วยขวาง น้ำเสียที่ผ่านจากถัง เกระอะและน้ำเสียที่ผ่านตัวกรอง ไร้อากาศ..	67
ภาพที่ 5.3 แสดงค่าความเป็นค่ารวม ของน้ำเสียที่ผสมชนด้วยขวาง น้ำเสียที่ผ่านจากถัง เกระอะ และน้ำเสียที่ผ่านตัวกรอง ไร้อากาศ.	72
ภาพที่ 5.4 แสดงค่าอัตราส่วนระหว่างกรดไเวลาไหลกับความ เป็นค่ารวมใน น้ำเสียที่ผสมชนด้วยขวาง น้ำเสียที่ผ่านจากถัง เกระอะและ น้ำเสียที่ผ่านตัวกรอง ไร้อากาศ.....	76
ภาพที่ 5.5 แสดงค่าของแข็งแขวนลอยในน้ำเสียที่ผสมชนด้วยขวาง น้ำเสียที่ผ่านจากถัง เกระอะและน้ำเสียที่ผ่านจาก ตัวกรอง ไร้อากาศ.....	82
ภาพที่ 5.6 แสดงประสิทธิภาพในการกำจัดของแข็งแขวนลอยของถัง เกระอะ ตัวกรอง ไร้อากาศและระบบบำบัดจำลอง.....	83
ภาพที่ 5.7 แสดงค่าของของแข็งรวมในน้ำเสียที่ผสมชนด้วยขวาง น้ำเสียที่ผ่านจากถัง เกระอะและน้ำเสียที่ผ่านตัวกรอง ไร้อากาศ..	89
ภาพที่ 5.8 แสดงประสิทธิภาพในการกำจัดของแข็งรวมของถัง เกระอะ ตัวกรอง ไร้อากาศและระบบบำบัดจำลอง.....	90
ภาพที่ 5.9 แสดงค่าของซีไอทีในน้ำเสียที่ผสมชนด้วยขวาง น้ำเสียที่ผ่านจาก ถัง เกระอะและน้ำเสียที่ผ่านตัวกรอง ไร้อากาศ.....	95
ภาพที่ 5.10 แสดงประสิทธิภาพในการกำจัดซีไอทีของถัง เกระอะ ตัวกรอง ไร้อากาศและระบบบำบัดจำลอง.....	96

	หน้า
ภาพที่ 5.11 แสดงค่าของบีโอดีในน้ำเสียที่ชุมชนห้วยขวาง น้ำเสียที่ผ่าน จากถัง เกรอะและน้ำเสียที่ผ่านตัวกรอง ไร้อากาศ.....	100
ภาพที่ 5.12 แสดงประสิทธิภาพในการกำจัดบีโอดีของถัง เกรอะ ตัวกรอง ไร้อากาศและระบบบำบัดจากลอง.....	101
ภาพที่ 5.13 แสดงค่าของอินทรีย์ไนโตรเจนในน้ำเสียที่ชุมชนห้วยขวาง น้ำเสียผ่านจากถัง เกรอะ และน้ำเสียที่ผ่านตัวกรอง ไร้อากาศ.	106
ภาพที่ 5.14 แสดงค่าของแอมโมเนียไนโตรเจนในน้ำเสียชุมชนห้วยขวาง น้ำเสียที่ผ่านจากถัง เกรอะและน้ำเสียที่ผ่านตัวกรอง ไร้อากาศ.	110
ภาพที่ 5.15 แสดงค่าของไนโตรเจนรวมในน้ำเสียที่ชุมชนห้วยขวาง น้ำเสียที่ผ่านจากถัง เกรอะ และน้ำเสียที่ผ่าน ตัวกรอง ไร้อากาศ.....	114

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย